

„ОКТЯБР“ ХОШБАХТЛАРЫ

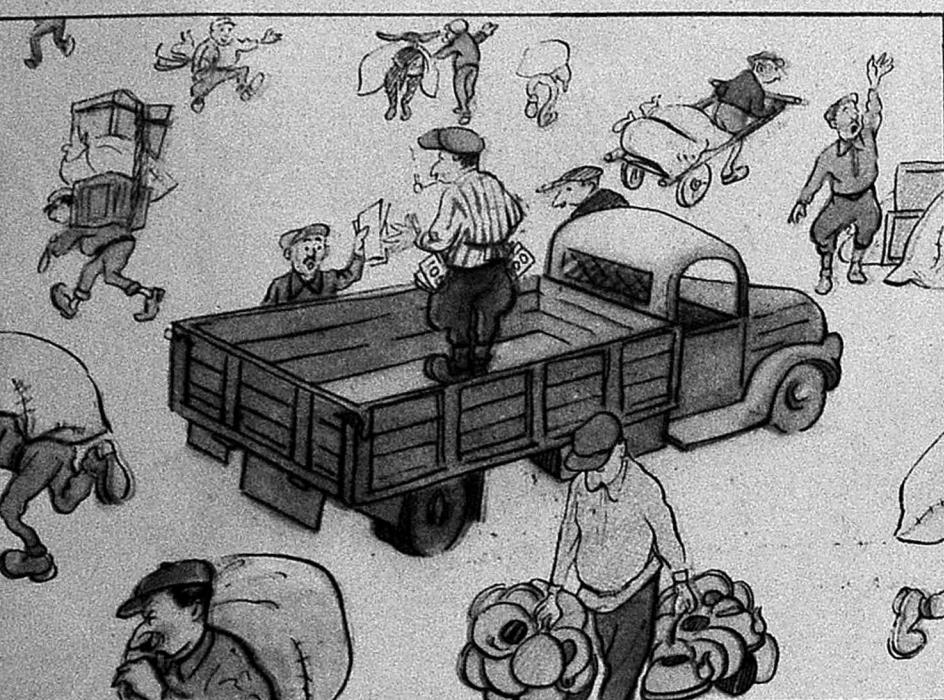
НӨВӘ:—Баба, бах, Октябр гүймәтләрим һамысы ө'ладыр
БАБА:—Гызыым, эле мәним дә Октябрим ө'ладыр. Пенсиям инигатдан чох артмышдыр.

КИРПИ

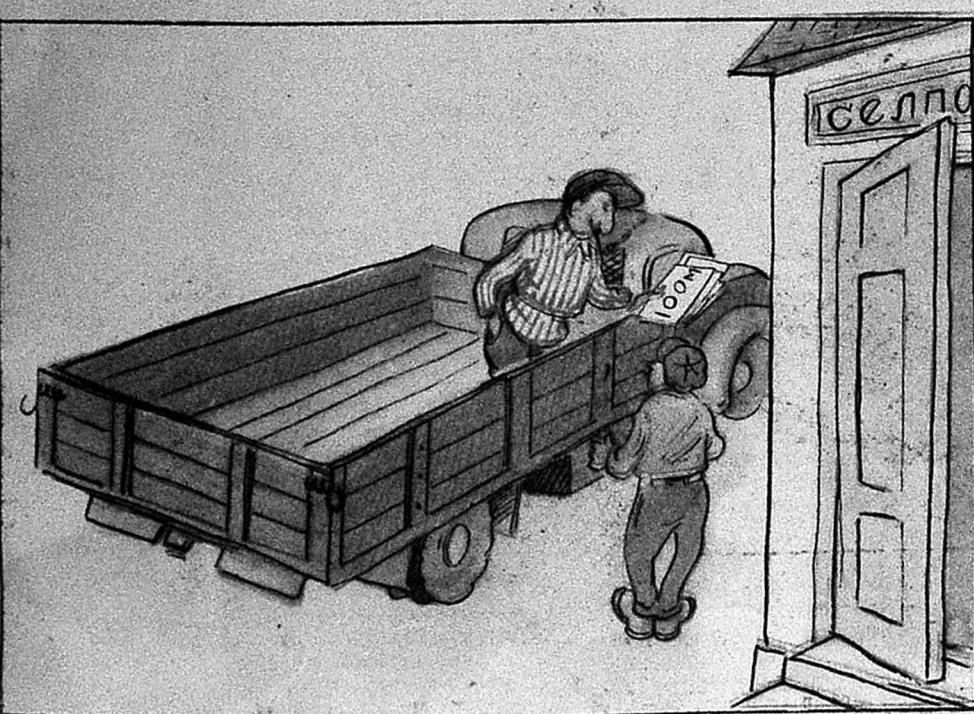
Бә'зи районларда көндүң айрылмыш маллары кетүүрүб, көндөн магазаларына анчаг фактураны көндөрүрлөр.

Базадан чыханда

Йолдан кеченде

Көндө чатанда...

Маариф шө'бә мүдүри көй чилдли китабы юхары галдырыб учадай «йолдашлар!» — дейендә һамы сүкута гәрг олду. Мүдир сөзүнә давам этди:

— Мүэллимләри тәкмилләшdirмә институтунун көндөрдийи бу китаб маариф алыминдә эвээсиз бир вәсaitdi.

Мүдир «Тәддис материалларынын планлаштырылmasы» нағында орта мәктәбләrin физика, риязият, химия, биология, чөграfiя вә рәсмхәтт мүэллимләrin metodik көстәришләr» китабыны хейли тә'rifләйндән соңра таныш олмаг үчүн физика мүэллиминә верди. Лакин о, китаба нәзэр салыб додагларыны бүздү:

— Дейесэн элдийиниз тә'rifе лайиг дейил. Бундан бир шей баша дүшмәк олмур.

Көрүн элэ башда нә язылыр: «Физикадан верилмиш белкү-дәрсләр 1955-чи илдә нәшр эдилмиш тәддис планина эсасэн тәртиб эдилмишидир». Демәли, бурада тә'riflәmeli тәзэ бир шей йохдур. Ардына гулаг асын: «Програм материалларынын белкүсүндә бүтүн синифләр үзә VI-X экскурсияларын кечирилмәси вә VIII-X синифләрдә апарылачаг физика практикумлары да көстәрилмәмишdir». Чох гарibәdir, бәс бурада нә көстәрилмәмишdir? Даha бунун нәйи «методик көстәришләr» китабы олду?

О, китабы риязият мүэллиминә өтүрдү:

— Ал, баҳ, көр белкә сәнин ишинә ярады.

Риязият мүэллими китабы алды, баҳды, көрдү ки, VI синифләрдә һәндәсәнин киришинә бир saat эвээзин, он ики saat вахт верилиб. Тез китабы кимя мүэллиминә өтүрдү. Кимя мүэллими чешмәйини таҳды, китабы сага вәрәгләди, сола вәрәгләди, 52-чи сәнифене ачды. Ө фәннинә мәхсус ерләри диггәтлә охуюб чийинләрини чәкди:

— Индийә гәдәр билдикләrimi дә чашым ки... Бурадаки методик көстәришләr 1956/57-чи тәддис илинин нә планы илә, дүз кәлир, нә программы илә. Китабда VII синифләр үчүн 9, VIII синифләр үчүн 6 saat артык материал, IX синифләр үчүн исе он дөггүз saat эксик материал көстәрилмәшидир. Бунлар бир яна, IX синифләрдә азот вә фосфор кими кичик бәһсә 33 saat вахт айрылмасыны педагогика элминдә анчаг кәшф адландырмаг олар.

Гоча мүэллим дә үрэйини бошалдандаң соңра китабы мүдирә гайтармаг истәди. Чөграfiя мүэллими гоймады:

— Бәри вер, о китаба бир мән дә баҳым. Белкә өз фәннимә аид көстәриш тапдым.

Эфсү! Чөграfiя мүэллиминин дә бу арзусы үрэйинде галды. 72-чи сәнифедә «Мұасир дүния хәритәсінин үмуми ичмалы» бәснинде халг Республикаларынын адлары гейд олунмушду. Лакин алты йүз миллиондан чох әналиси олан Чин Халг Республикасынын нә ады чекилирди, нә дә буна бир ишарә варды.

— О бойда рәгәм бу китаба да ерләшмәз, бу китабы тәртиб эденин башына да — дейә чөграfiя мүэллими китабы янындаки йолдашына өтүрдү.

Мүэллимләr «методик көстәришләr» китабында чох «шей» тапдымлар. Мұбәнисе башланды. Ахырда гәрара кәлдиләр ки, мүэллифин адына мәктуб языб көндөрсөнләr. Оттурдулар, фикирләшдиләr, яздылар, зәрфә гюбү үстүнде язмаға кәләндә мә'лум олду ки, китабда мүэллифин ады көстәрилмәниб. Бир мүэллим деди:

— Эйдүйнде, мәктубумуз редакторун адына көндөрәри!

Китабын эввалинә баҳылар ахырына баҳылар, редакторун да адына тапмадылар. Чөграfiя мүэллими деди:

— Һәр налда бу китаб көйдән дүшмәйиб, һеч олмаса чап олундугу ер мә'лумдур ки?. Кәлин нәшрийята язаг.

Биология мүэллими әтираз эләди:

— Олмаз! Дөгрүдур, китабын үстүндө язылыб ки, 1956-чы илдә Бакыдан «Бирләшмиш нәшрийя» тәрәfinдән чап олунуб. Амма иисафла данышағ, бу саһндарин Бирләшмиш нәшрийята нә дәхли вар?

— Бәс мәктубу һара, кимин адына көндөрәк?

Элэ бу вахт почталың ичәри кирип бир мәктубла һәмmin китабдан бир нүсхә дә кәтирди. Хошбәхтликдән бу мәктуб мүэллимләri тәкмилләшdirмә институтунун директору һәсәновдан кәлмиши. О, язырыдь ки, «Методик көстәришләr» китабында мүэйян (?) дәйишилкликләр (?) эләмишик. Хәниш олунур, мүэллиmlәri ҹагырыб бу «дәйишилкликләр» (?) онлара чатырасыныз!

Мүдир, һәсәновун көндөрдийи нүсхәнин һансы сәнифесини ачды, мүркәблә я позулуб язылмыш, я да чүмләләrin алтындан үстүндән әлавәләр, гейдләр олунмушду. Китабы бүкүб деди:

— Мүэллим йолдашлар, һеч дарымхамын, күнақары тапмышам.

Мәктубу һәсәновун адына көндөрмәлийин.

Тәзәдән мұбәнисе башланды, чохлары мүдирин фикри илә разылашмадылар. һәсәнов бизи габаглайыб. Мәктубумузун она тә'сири аз олар!

Гоча риязият мүэллими сөһбәтин узаңағыны көрүб деди:

— Чаным, вахтымызы нийә итиририк, бу мәсәләләrin башы бир ерә бағылдыр. Мән белә мәсләhәт көрүрәм ки, мәктубумуз Маариф Назирлигинә көндөрәк.

Бу мәсләhәti һамы бәйәнді, зәрфин үстү язылды, катибә апарыб ону почта гутусуна салыб гайыдан кими мұбәнисе дә гүртәрды.

Н. АЙДЫН
Ә. АББАС

Рәссаим Э. ЗЕЙНАЛОВ

УЗУН АЗАР

Шамахыда 6 нөмрәли совхозуи тиккити комитесинин сәдри, аяга галхараг ичләсда отуранлара үз тутду:

— Йолдашлар, инди дә Бәдәлову, курорта көндәрмәк мәсәләсине кечирин.

Бир нәфәр яшлы гадын ериндән галхыб сөз алды:

— Элибала Бәдәлов һансы ишинә көрә курорта көндәрлини ки, мәсәләсина дә кечәк?

Чаван бир фәhlә ериндән күлә-күлә деди:

— һекумәтдән пул огурладыгына көрә...

Бир башгасы онун сезүнү гүвват верди:

— Сахтакарлыгla мәшгүл олдуруна көрә.

Сәдәр элиндәки гәләммәлә графини дәйәчләди.

— Ай йолдашлар, бәлкә сөз алыб данишмаг истәйэн вар?

Бәдәлов гырызы столун янында даянбы тәрс-тәрс данишанлара баһыр вә онлара көз агардыры. Яшлы гадын фикир вермәйиб сезүнү давам эти:

— Йолдашлар, һамымыз билирик ки, Элибала Бәдәлов чох тамаһкар адамдыр. О, кас-сир вәзиғесинде ишләйин заман фәhlәләрин адына пул язды, онларын әвзинә гол чәкип пуллары мәнимсәйәрди. О, натәмизлийине вә малийә таныларыны поздугуна көре кассирликдән говулду. Өзү дә бүтүн күнү интрига илә мәшгүл олур, зәннимчә она пут-йовка вериб курорта көндәрмәк дүзкүн дейил.

— Дүз дейир, дүз дейир...

— Вермәк олмаз! — дейә ерләрдән сәсләр эшилди. Тиккити комитесинин сәдри бир стәкан су төкүб ичди вә сезә башлады:

— Йолдашлар, вичдан яхши шейдир, иң учун ағзыны ачан дейир ки, Бәдәлов ишләмир. Нечә иәни ишләмир?.. Бәс кечә-күндүз әризә язмагла мәшгүл олан кимдир? Республиканызда һансы идарә, һансы редакция галыбы ки, Бәдәлов ора материал көндәрмәсиян. О күн олмур ки, идарәмизи йохламага комиссия көлмәсиян, онлары ким языб кәтиридир? Бәдәлов Шамахы прокурорлукундан кимин мә'лumatы эсасында көлмешдиләр? Бәдәловун, Азәрәзагишишты идарәсindән калән комиссияны ким языб кәтиргишиш? Бәдәлов. Назирликдән калән комиссия иәйин эсасында кәлди вә бир ай бурада йохлама апарды. Бәдәловун...

— Нәтичеси иң олду? Бу калән комиссиялары һекүмәтин иң гадәр пулу сөрф олунду, иң гадәр арада гызыл кими вахт һәдәр кетди. Бәдәловун яздыгларынын бири дә дүз чыхмады! — дейә орта яшлы бир киши һирслү-һирсли ериндән, данишды. Сәдәр онун сезүнү кесди:

— Дүз чыхмаянда иң олар? Ишdir, иш дейил?.. Бәдәлов өзү ишләмәсә дә әзәләрини ишләдib ки... Бакыда бекар отурууб нейләйәчекдиләр.... Она көрә дә, мән тиккити комитесин адындан Бәдәлов Элибаланы икниайлыг пут-йовка илә мүкафатландырыб курорта көндәриләр вә буниула да ичласы бағлы з'лан эдирэм.

Ичлас бағланды, Бәдәлов пут-йовкани алыш курорта кетди вә ичләсда чыхыш әдәнләrin ачыгына бир материал да курортдан языб. Бакы көндәрди.

— Гой комиссиялар бекар дурмасын вә совхоздакылар да демәсиләр ки, Бәдәлов ишләмир, курорта кетди, ини ай гулагымыз динчаләр. Иох, Фәрнад өлүбсә дә, күлүкүнүн сәси калыр... Язачагам, чамаата динчлик вермә-йәчәйәм, бу да мәндә бир азардыр...

М. ГАРЯКИНЛИ

M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

ССРИ халг артисти Сидги Руһулланын андан олмасынын 70 иллий, сөһнө фәалиййәтинин 50 иллий мұнасибәтиле.

ШАЫЛАР:—Элли илдир сән бизи сәһнәйе көтирирсөн, бу дәфә исә невбө бизимдир.

О чох сәяһэт этмиш,
Сайсан етәр яшындан.
Нәләр кәлиб кечмәйиб
Бу «достумун» башындан!?

О илдә үч, дөрд дәфә
Дөвәр вурур районда.
Бу чүр сәяһэт этмиш
Бир адәт олмуш онда.

Кәэдинн ер санмайын.
Бу дағлар, дәрәләрдир.
Онун сәяһэт ери
Анчаг идарәләрдир.

Һәм дә ки тәк чыхмайыр
Вәзифәләр сейрина
Чәкир яхын достлары
Далына-еэ хәйрин.

Мүдир тә'йин олдуму...
Дүйүн дүшүр гашындан.
Бирчә ятан вахт чыхыр
Һәсир папаг башындан.

Чагыртдырыб кассири
Имза туллайыр чекә.
Бир нең күнүлүк кечир.
Сигаретдән «Казбекә».

Дейирләр ки, бу күнләр
Бир өзкә һал вар онда:
Әшиятниш ки, ачылар
Бир артел дә районда.

Вәзифәләр белүнду,
О мүдир олду башдан.
Гардашоғлу «зам» олду
Артел ачылмамышдан.

Балдыз олду катибә,
(Фәрги йохтур иш олсун)
Арвады диникләди:
— Дайым мүфәттиш олсун!

Халоғлу кассир Айдын
Галды көйнә налында.
О, бир гонум отуртудук
Нәр столун далында.

Достумун бу дәфә дә
Чыхды сулардан чулу.
Алты айда камына
Чәкди о йүз мин пулу.

Дейирләр артелдә о,
Бир ил мүдирлик этди.
Иккинчи ил түтдүлар:
Сон «сәяһэтә» кетди.

Нүсейн НУСЕИНОВ

ЛӘТИФӘЛӘР

(Евлах районундакы «Коммунист» колхозунда)

КӨРДҮНҮЗ КИ, ДҮЗ ДЕЙИРЭМ?

Бир дәфә колхозчулар колхоз сәдри Сәттар Гулиевдән сорушдулар:

— Аягында 1.700 манат пул галыр. Нә үчүн гайтармырсан?

Сәттар чаваб берди:

— Гайтармышам. Эзиз чаныныз учун, о пулларын һамысы Евлах банкынын кассасындадыр. Инанымсызыз көдөк исбат әдим...

Калиб Евлаға чатаңда Сәттар вагзал ресторанның хөрекпайлардан бирини өчүрүб сорушту:

— Айғыз, дүзүнү де, сон ики-үч айда сөнэ нә гәдәр пул вермисем?

— Чох, йолдаш Гулиев!

— Бәс сөн о пуллары нә этмишсан?

— Вермишем ресторанын кассирине.

— Кассир о пуллары нара вериб?

— Евлах банкынын кассасына, йолдаш Гулиев!

— Инди көрдүнүз ки, дүз дейири?

БИР КӘЛ ДӘ ВЕРЭК, ЭЛ ЧӘКСИН...

Бир күн колхозун мұнасиби иле сәдри дәрдләшири:

— Ай Сәттар, бу Рұстәм Зейна-

ловун ишиниң ийләйек?

— Нә ишиниң?

— Ийрими үч әдәд чамышы көлчә вә дүйә илә дәйишимек ишиниң.

— Элә шейләрин дәрдини чекмә. Бир-икى илә көлчә вә дүйә дә беййүб чамыш олачаг.

— Бәс Исламыл Чөфөровун иши нә олсун?

— Нә иш?

— Фермадан бир чүт кәл, бир

чүт дана, бир чүт бузов вә бир кәл огууламасы иши?

Сәдәр бир аз фикирләшиб деди:

— Ону дүз дейирсән. Исламыл яхши иш көрмәйиб... һәрәсіндән бир чүт көтүрүб, кәли исә тәк... Она бир кәл дә верәрик, бизден әл чәкәр.

ТОЮГЛАРДАН СОРУШУН.

Сәттар Гулиеви МТС-э өткөрмөн дәйендә ки:

— Ай сәдәр, белә дә иш олар? Отуз үч колхозчу һәлә минимум әмәк күнү газанмайыб. Гүшчүлүк фермасында тоюглар юмуртламыры, юмуртламасыны, фалы нийә ичиләр? Бу илин дөггүз айнанда он дәрд мин манатдан чох фал ичилиб.

Сәттар ачыгланыб дейир:

— Бу сұалын өткөрмөн тоюглардан сорушун!..

И. ФӘРЗӘЛИЕВ

ҺҮРНИСӨНИН ӘЧИННӘЛӘРИ

Әшидәнләр эшитди, биләнләр билди вә бил-мәйәнләрә дә хәбәр верилди. Тәэс пир чыхыбы, Агстафа районунун Көческәр кәндидә оғаж пейдә олуб.

Алланың ме'мин бәндәләри, бу хәбәри бир-бирина етириләр.

— Учабойлу, энликүрәк, ағасчалы, нураны бир киши ре'ядә һүрнис арвадын ағзына икى дәнә нохуд бойда шей гоюб, дейиб ки: «Сәнни изғасин олду кәрамәтли!» Бу күндән соңа Агстафа әразисинде олан бутын чинләрин, шәтиләрин ихтиярыны верирәм сөнә. Нә эмр эл-сән гуллугунда һазыр олачаглар. Сабақдан кол-

хоз ишине кетмә, сәнни рузун гапында етишечка.

...О күндән соңра һүрнисөнин өзү олуб «районларапасы мұалимчаха». Башы агряян, көзү агряян, аяғыны ел тустанлар көлиб дәрдләринин дәрманыны алырлар. Бәхти ятмыш гылзар, тәэс эші дүшән гочалар һүрнис арвада пәнән кәтирирләр. Пул кәтирең ким, хәләт верән ким, яғ, пәндири, юмурта, тахыл сел кими ахыр көлир.

Кәнд Совети сәдри илә колхозун рәһберләри исә һүрнис арвадын әмәлләрнин әшидәндә үзләрнин ян тутуб кечирләр ки, әчиннәләрнин гәззине раст кәлмәсилләр.

Рәссам НӘЧӘФГҮЛУ

Намамын ичиндө...

Ширии
МУАВИНИ

(ТӘМСИЛ)

Зұлм әдирди мешәдә, Довшанлара өткөрмөн. Кезүнә қорундұмұ, Қызыдыбы дишләрнин Бәрк-бәрк шаггылдадарды... Тутарды довшанлары, Этләриңдән дадарды. Ана довшан дәзмәді, Бу ағрыя, зилләтә. Янашыб Ширә деди:

— Өткөрмөн элиндән Қалмашем шикайтә. Аманадыр көмәк әлә! Чәк бу ишә бир әңчам, Я бир шәрәйт ярат, Я вер башга сәрәнчам. Фикирләшди гоча Шир, Чатды галын гашыны, Мырылдайыб, ачыгдан Иыргалады башыны. Деди: — Бу ишә бахан, Мәним мұавиним вар, Кет сөзүн даниш, де. Дәрдинә дәрман тапар... Ана довшан үмидлә, Қалди онун янына Ичәри кирән кими Горху дүшүдү өткөнна, Ах, о бир чүт янар кез! Гәддар дүшмән көзүдүр, Ширин бу мұавини,

Чанаварын өзүдүр. Мұавин өткөрмөн, Шаггылдатты дишени, Атылараг довшанын, Тез битирди ишини.

Ч. МӘММӘДОВ

Әнкәле салдылар...

Тә'мир үчүн әрәзәздым, Кет-кәлә салдылар мәни һәр кедәндә, сабаң дейиб, Әнкәле салдылар мәни.

Ора яздым, бура яздым, һеч билмәдим нара яздым. Дәрдимә бир чара яздым, Җәнчәле салдылар мәни.

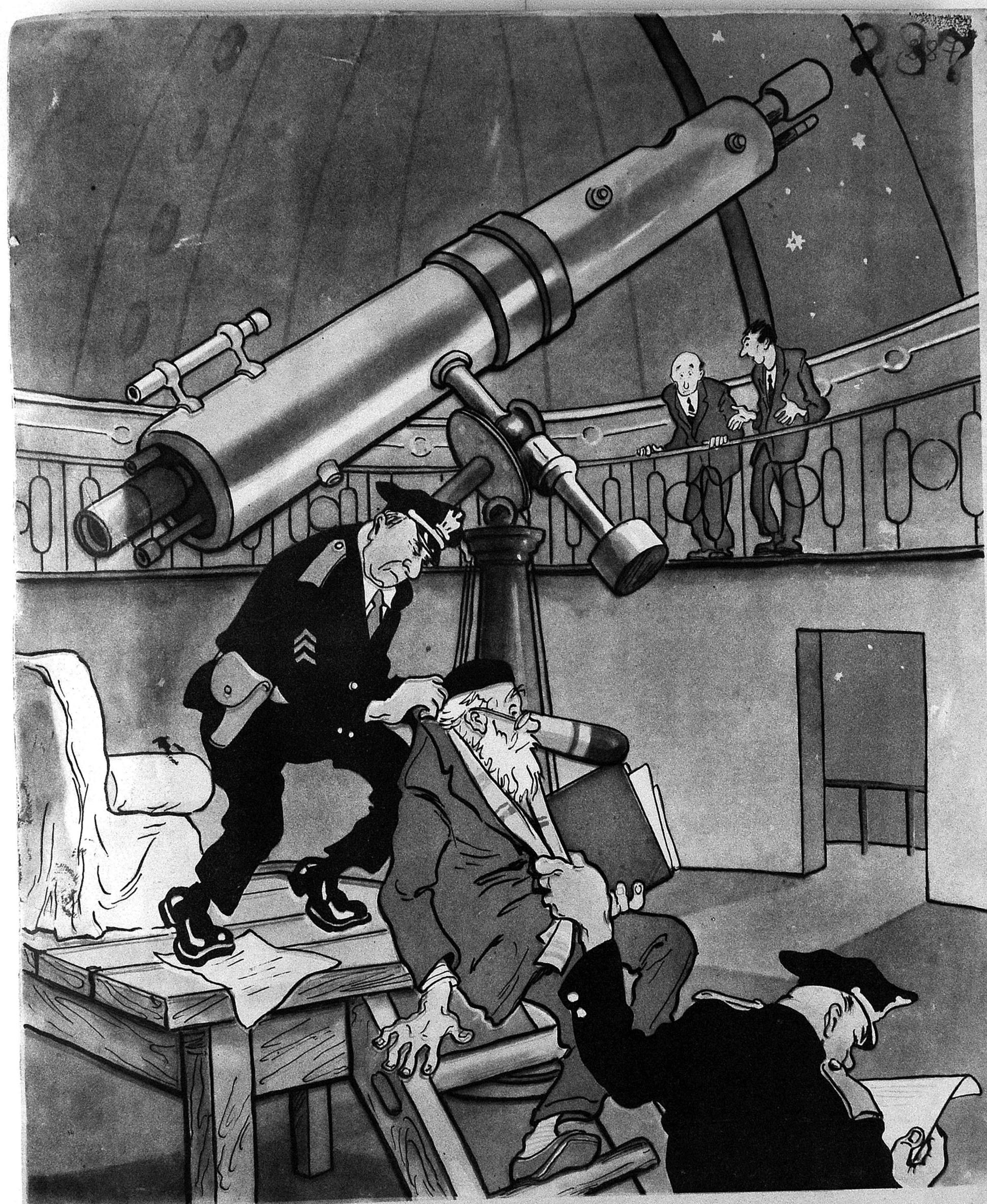
Дәйендә ки: — Мудир аға! Достлары салма габага! Гоңумбазлыг этмә даңа, Кет-кәлә салдылар мәни.

Әвин бели бүкүлдүкчә, Диварлары сөкүлдүкчә, Яғыш өвэ төкүлдүкчә, Чөлләрә салдылар мәни.

Нечә-нечә ай доланды, Баһар кәлди, яй доланды. Қенлүмдә ай-вай доланды, Диңләрә салдылар мәни.

Әкрәм ЭИЛИСЛИ

Рәссам П. ШАНДИН

—Гочаны нө үчүн яхалайыблар?

—Алимдир, Марсда гырмыйзы лөкө көрүб.